

Міжшчы

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАЎ БЕЛАРУСІ І УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР

№ 8 (531)

Субота, 9 сакавіка 1946 г.

Цана 50 кап.

Шчырае прывітанне савецкім жанчынам — актыўным удзельнікам соцыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне!

Аб Міжнародным жаночым дні — 8 сакавіка

ПАСТАНОВА ЦК ВКП(б)

Міжнародны жаночы дзень — 8-га сакавіка працуюня Савецкага Саюза сустракаюць у гэтым годзе ва ўмовах, калі савецкі народ пераможна скончыў Вялікую Айчынную вайну і зноў прыступіў да мірнай стваральнай працы, да барацьбы за далейшы росквіт гаспадаркі і культуры ў нашай краіне.

У цяжкія гады вайны з фашысцкімі захопнікамі з асаблівай сілай выявілася роля жанчыны СССР як вялікай сілы савецкага грамадства. Савецкія жанчыны паказалі сабе палыміннымі патрыёткамі нашай соцыялістычнай Радзімы.

Жанчыны савецкай краіны нястомна працавалі для перамогі над ворагам. Назаўсёды ўвойдуць у гісторыю беспрэкладныя працоўныя подзвігі савецкіх жанчын у час Айчынай вайны. Савецкія жанчыны гераічнай працай дапамагалі сваім мужам, сынам, бацькам і братам разграміць нямецка-фашысцкія захопнікі.

У гады Айчынай вайны савецкая жанчына паказала сабе гераічнай абаронцай савецкай дзяржавы. У радах Чыронай Арміі, у партызанскіх атрадах савецкія жанчыны выявілі непакідаемы адважнасць і гераізм, вартыя нашага народа. Радзіма не забудзе гераічных падзвігаў савецкіх жанчын у Айчынай вайне. Свята ўшаноўвае наш народ светлую памяць сваіх дачок, якія аддалі жыццё ў барацьбе за свабоду і незалежнасць Радзімы.

Жанчыны СССР, ідучы ў радах гераічнага савецкага народа, унеслі найкаштоўнейшую даніну ў справу разгрому ворага і вызвалення народаў Еўропы ад фашысцкіх занявольнікаў. Сваёй самаададанай барацьбой супроць фашызма савецкая жанчына заваявала ўсеагульную павагу свабодалюбных народаў света.

Савецкія жанчыны здолелі з гонарам выканаць свой абавязак перад Радзімай дзякуючы таму, што большэвіцкая партыя, савецкая ўлада вызваліла жанчын ад былой беспраўнасці і прыгнёту. У Савецкім Саюзе жанчынам забяспечаны ва ўсіх галінах дзяржаўнага, грамадскага, гаспадарчага і культурнага жыцця сапраўды роўныя правы з мужчынамі.

Савецкая жанчына — вялікая сіла ў соцыялістычнай прамысловасці і на транспарце. Мільёны жанчын-работніц добрасумленна працуюць на прадпрыемствах, на чыгунках, нястомна ўдасканальваюць сваё майстэрства, паспяхова авалодваюць складанымі прафесіямі і спецыяльнасцямі. Дзесяткі тысяч жанчын кіруюць на фабрыках і заводах бригадамі, зменамі і цэхамі. Многія жанчыны стаяць на чале фабрык і заводаў. Толькі ў прамысловасці працуе звыш 250 тысяч жанчын інжынераў і тэхнікаў.

Вельмі важную ролю адыгрываюць савецкія жанчыны ва ўсіх галінах соцыялістычнай сельскай гаспадаркі. Жанчыны-калгасніцы, работніцы саўгасаў самаададана працуюць на палях і фермах. Больш 350 тысяч перадавых жанчын

кіруюць бригадамі і жылгаладоўчымі фермамі. Тысячы жанчын працуюць старшынямі калгасаў. 254 тысячы жанчын, авалодаўшы перадавой тэхнічай сельскай гаспадаркі, працуюць бригадзірамі трактарных бригад, трактарыстамі і камбайнерамі.

Савецкія жанчыны актыўна ўдзельнічаюць у развіцці навукі ў нашай краіне. Дзесяткі тысяч жанчын вядуць навуковую работу ў навукова-даследчых інстытутах і лабараторыях. Яны ўнеслі сур'ёзную даніну ў савецкую навуку. Многія з іх сталі выдатнымі вучонымі, вядомымі ўсёй краіне. За выдатныя работы ў галіне навукі, тэхнікі, мастацтва і літаратуры 116 жанчынам прысуджаны Сталінскія прэміі.

Вялікую плённую работу вядуць жанчыны нашай краіны ў галіне культуры. У галіне народнай асветы працуе 750 тысяч жанчын-настаўніц.

Дзесяткі тысяч жанчын працуюць дырэктарамі школ, інспектарамі аддзелаў народнай асветы і выконваюць іншую кіруючую работу ў органах народнай асветы. У органах аховы здароўя працуе да 100 тысяч жанчын-урачоў.

Толькі савецкі лад здолее ўзняць творчую ініцыятыву мільянаў жанчын, выхаваць жанчын-стэханіцаў прамысловасці, транспарта і сельскай гаспадаркі, жанчын-Героіў Савецкага Саюза і Героіў Соцыялістычнай Працы, жанчын — лаўрэатаў сталінскай прэміі, жанчын — дзяржаўных дзеячоў.

Ні ў якой іншай краіне жанчына-маці не карыстаецца такой павагай, як у СССР. Савецкая дзяржава праўляе штодзённыя клопаты аб жанчыне-маці. Больш 750 тысяч жанчын узагароджаны ардаўрамі «Матэрынская слава» і медалямі мацярынства. 5850 савецкіх жанчын атрымалі высокае званне «Мці-геранія». Дзяржава дае вялікія срэды для дапамогі маці і дзецям. Толькі за апошні год многадзетныя і адзінокія маткі атрымалі дзяржаўныя дапамогі ў памеры двух мільярдў рублёў.

Савецкая жанчына — грамадзянка і працаўніца — з гонарам выконвае свой вялікі і адказны абавязак у справе выхавання падрастаючага пакалення. Жанчыны-маткі, савецкія патрыёткі выхоўваюць сваіх дзяцей у духу бязмежнай адданасці Радзіме. Вялікая Айчыная вайна паказала ўсюму свету, якое гераічнае пакаленне савецкіх людзей узрасцілі жанчыны-маткі нашай краіны.

Яркім выяўленнем высокай палітычнай свядомасці і арганізаванасці савецкіх жанчын з'явіўся іх актыўны ўдзел у выбарах у Вярхоўны Совет СССР. Адзінадушна галасуючы за кандыдатаў блока камуністаў і беспартыйных, савецкія жанчыны выказалі бязмежны давер партыі Леніна-Сталіна і гатоўнасць аддаць свае сілы на барацьбу за далейшы росквіт нашай Радзімы.

Лепшыя дочки народаў Савецкага Саюза, якія заваявалі славу майстроў працы на фабрыках, заводах і калгасных

палях, выдатныя вучоныя, інжынеры, урачы, педагогі, грамадскія дзеячы заслужылі высокі давер — выбраны дэпутатамі Вярхоўнага Савета СССР, Вярхоўнага Саветаў саюзных і аўтаномных рэспублік і мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных. Сярод дэпутатаў Вярхоўнага Савета СССР — 277 жанчын. Больш 1500 савецкіх жанчын з'яўляюцца дэпутатамі Вярхоўнага Саветаў саюзных і аўтаномных рэспублік, звыш 456 тысяч — дэпутатамі мясцовых Саветаў. Мільёны жанчын Савецкага Саюза нароўні з мужчынамі прымаюць удзел у кіраванні дзяржавай.

Вялікая і адказная роля савецкіх жанчын у выкананні задач пасляваеннага мірнага будаўніцтва. На працягу бліжэйшага пяцігоддзя савецкаму народу трэба аднавіць гаспадарку і культурныя ўстановы ў раёнах, якія пацярпелі ад ворага, пераўзвісіць даваенны ўзровень развіцця прамысловасці і сельскай гаспадаркі, дамагчыся новага росквіту культуры, навукі і мастацтва, значна ўзняць матэрыяльныя добрыбы працоўных, ашч больш умацаваць ваенна-эканамічную магутнасць савецкай дзяржавы. Не можа быць сумнення ў тым, што савецкія жанчыны будуць у першых радах змагаюцца за здзяйсненне гэтых вялікіх задач.

ЦК ВКП(б) абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі правесці Міжнародны жаночы дзень — 8-га сакавіка пад знакам далейшага агуртвання працоўных жанчын вакол камуністычнай партыі, для паспяховага выканання праграмы соцыялістычнага будаўніцтва ў гады новай пяцігодкі. Партыйныя арганізацыі павінны шырока расцімаць усім працоўным жанчынам, што ад іх працоўных намаганняў у значнай ступені залежыць новы росквіт соцыялістычнай прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры краіны, узяцце жыццёвага ўзроўню народа, хутчэйшае перамаганне ўсіх цяжкасцей, выкліканых вайной.

Партыйныя, савецкія, прафсаюзныя і камсамольскія арганізацыі павінны яшчэ шырэй прыцягваць савецкіх жанчын да актыўнага ўдзелу ва ўсім палітычным, гаспадарчым і культурным жыцці нашай краіны, садзейнічаць росту іх свядомасці і арганізаванасці, вылучаць перадавых жанчын на кіруючую работу ў савецкіх, гаспадарчых, прафсаюзных і грамадскіх арганізацыях. ЦК ВКП(б) патрабуе ад партыйных арганізацый умацаваць штодзённымі клопатамі аб жанчыне і дзецях, паматаючы, што выхаванне дзяцей з'яўляецца справай першаступеннай дзяржаўнай важнасці. Усе савецкія, партыйныя і грамадскія арганізацыі павінны аказваць жанчынам усмерную дапамогу ў справе выхавання падрастаючага пакалення.

Партыйныя і грамадскія арганізацыі павінны змагацца за выкананне пастаяннай партыі і ўрада, накіраваных на далейшае паліпшэнне вытворчых і бытавых умоў жанчын, дамагацца пашырэння сеткі і

паліпшэння работы дзіцячых ясляў і дзіцячых садоў, радзільных дамоў, лячэбных устаноў, прадпрыемстваў грамадскага харчавання і бытавога абслугоўвання.

Абкружым павагай і пашанай, штодзённымі клопатамі жанчыну-маці!

Савецкія жанчыны! Шчыльнай згуртоўвайце свае рады вакол партыі Леніна-Сталіна! Змагайцеся за далейшае ўмацаванне савецкай дзяржавы, за новы росквіт нашай соцыялістычнай Радзімы!

Жанчыны — работніцы, інжынеры і тэхнікі! Нястомна павышайце вытворчасць працы, паліпшайце якасць прамысловых прадукцый, рухайце наперад тэхніку вытворчасці! Змагайцеся за далейшы ўздым соцыялістычнай прамысловасці і транспарта!

Жанчыны — калгасніцы, сялянкі, работніцы МТС і саўгасаў, аграномы і ўсе работнікі сельскай гаспадаркі! Узровень развіцця і правядзеннем вясновай саўбы забяспечце атрыманне ў 1946 годзе высокага ўраджаю! Дамагайцеся далейшага павелічэння пагалоўнага жыццёвага ўзніжэння прадукцыі нашай жыўлагадоўлі!

Савецкія жанчыны! Дапамагайце хутчэйшаму аднаўленню разбураных ворагам фабрык і заводаў, шахт і электрастанцый, чыгунак, жылья, школ, больніц!

Жанчыны — работніцы навукі і тэхнікі! Нястомнай творчай працай рухайце наперад савецкую навуку, укараняйце дасягненні навукі ў народную гаспадарку!

Жанчыны — настаўніцы, работніцы народнай асветы і культуры! Выхоўвайце аднаважаных і культурных савецкіх людзей! Змагайцеся за новы росквіт асветы і культуры ў нашай краіне!

Жанчыны — медыцынскія работніцы! Паліпшайце работу лекавых і санітарных устаноў! Узімайце якасць медыцынскай дапамогі насельніцтву!

Жанчыны — служачыя савецкіх устаноў! Змагайцеся за дакладнае выкананне савецкага законаў, чула стаўцеся да запатрабаванняў і патрэб працоўных! Паліпшайце работу савецкага апарата.

Жанчыны Савецкага Саюза! Выказвайце неаслабную ўвагу да сем'яў вайны, якія аддалі сваё жыццё за Айчыну! Абкружайце матчынымі клопатамі і ласкай дзяцей-сірот! Умацайце клопатамі аб інвалідах Айчынай вайны!

Прывітанне жанчынам свабодалюбных народаў, якія змагаюцца за забяспечанне трываллага і працяглага міра паміж народамі, за свабоду і дэмакратыю!

Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай Камуністычнай партыі (большэвікоў) вітае ўсіх працоўных жанчын Савецкага Саюза і выказвае цвёрдую упэўненасць у тым, што савецкія жанчыны будуць і надалей нястомна змагацца за далейшае ўмацаванне сілы і магутнасці нашай Соцыялістычнай Айчыны.

Элі Агняцвет

ФІЯЛКІ

Ты фіялка прынес і падзьмула вясной,
Цэлы стэп да мяне ты прынес у пакой.
Промні горнага сонца і раницы пах
Ты прынес у руках.
Ты фіялка паднёс і чамусьці ўдзіхнуў,
Ты ў вочы мае сарамліва зірнуў,
Паглядзеў, як да сэрца я кветкі тулю,
І сказаў: Я люблю...
І пайшоў. Толькі даверы наўсцяж ты
Адкрыў,
І па хаце праісеся вясёлы парыв.
Можа быць, мне ўявілася, — чымасце
прышло,
А яго й не было?

Можа, вецер — вядомы усім жартаўнік
Хваляванне прынес,
пакруціўся і знік,
І наўмысля пакінуў блакітны свой
след —
Свежых кветак букет!
У дзіцячых вочы фіялак жывых
Я гляджу. Не скажу толькі думак
сваіх.
Прыдзеш ты, — усміхнуся, букет
прытулю:
— Я фіялка люблю!

Ніна Тарас

СУНІЦЫ

Прайшла вясна узбурана хваляй,
Ды не прышлося нам вясну адчуць.
О, вёскі родныя, вы зніклі ў дымных
дахлях,
І колькі-ж вас цяпер не далічу?
Куды ні глянеш — коміны руінаў...
Разносіць вецер попель па траве.
Не аднаму прыходзіцца пакінуць
Свае хатні і сады свае.
О, гоні родныя, шкада мне вас да
болю,
Вясёлым жаўруком над жытнім полем,
Суніцамі чырвонымі ў бары.

Бясконца доўгім вечарам зімовым,
Пад шум трывожных старадаўніх ліп,
На калаўратках перавозм кляновы
Дзён, што дацічым рахам адпалім.
Не пазнаю сваёй знаёмай сцэны,
Іду па грудах... ды па што ісці?
У акне не стрэне знаёма усмешка,
Лістамі груша не зашалаціць.
І ластваўка з гнязда над акнацінай
Не выхіліць малую галаву...
А толькі летам у бары суніцы
Крывёю будучь капачь на траву.
1943 г.

Абмеркаванне новага лібрэта

На мастацкім савеце Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета адбылася чытка і абмеркаванне лібрэта Пятра Глебкі, прысвечанага Герою Савецкага Саюза Канстанціну Заслонову. Оперу, паводле гэтага лібрэта, піша кампазітар М. Аладаў.

У абмеркаванні прынялі ўдзел мастацкі кіраўнік тэатра оперы і балета А. Брон, дырэктар тэатра заслужаны дзеяч ма-

стацкі БССР М. Шнейдэрман, рэжысёр Д. Румінаў і В. Барысевіч, дырэктар тэатра Ул. Стэльмах, інспектар музычнага аддзела Упраўлення па справах мастацтва пры СНК БССР Маркаў, народная артыстка рэспублікі Р. Млодзек і крытык М. Модэль.

Выступаўшы адначылі станоўчыя якасці лібрэта і некаторыя хібы яго.

Чытка п'есы „Людзі светлай мары“

6-га сакавіка ў рэдакцыі газеты «Літаратура і Мастацтва» адбылася чытка і абмеркаванне новай п'есы К. Губарэвіча, С. Спашнова і В. Зуба «Людзі светлай мары».

Тэма п'есы — падпольная барацьба большэвікоў Беларусі ў час нямецкай акупацыі.

У абмеркаванні прынялі ўдзел: К. Кра-

піва, П. Пестрак, А. Кучар, Ул. Няфёд, Ул. Карпаў, Г. Таран, А. Есакоў, А. Вялюгін, Р. Няхай, Н. Сакалоўская і др. Выступаўшы адначылі, што п'еса мае гострую інтрыгу, і спектакль глядзецца будзе з цікавасцю. Аднак, было падкрэслена, што, захапіўшыся інтрыгай, аўтары занядалі псіхалагічны свет сваіх герояў.

У абмеркаванні прынялі ўдзел: К. Кра-

У БАРАНАВІЧАХ

Мастакі горада Баранавічы здалі ў Дзяржаўнаму Беларускаму музею Вялікай Айчынай вайны. Сярод іх кампазіцыі: «Нашы прайшлі» К. Максімцава, «Партызанская засада» А. А. Шымановіча і работы мастакоў-жанчын — «Блакада» Радзілоўскай і беларускі пейзаж А. Шымановіча.

Мастак-партызан Б. Несцяпенка працуе над карцінай «Партызанская пераправа».

Асабліва шмат увагі аддаюць баранавіцкія мастакі работам па афармленню. Так, пры іх удзеле адбылася мастацкае афармленне памяшканняў — Абкома партыі, Аблвыканкома, кінатэатра «Комсомолец» і др. Цяпер мастакі Баранавічы вядуць падрыхтоўчую работу на напісанню партрэтаў герояў-партызан і кампазіцыі для Абласнога музея Вялікай Айчынай вайны, што будзе адчынены ў гэтым годзе.

У мінулым годзе ў Баранавіцкай музычнай школе вучылася 60 чалавек. Сё-

лета колькасць вучняў падвоілася. Дзеці вучацца граць на фортапіяна, скрыпцы і вялічэнлі. У гэтым годзе пачаліся заняткі па класах баяна і народных струмантаў. У гэтым-жа годзе кіраўніцтва школы маркуе адкрыць два новыя класы — харавы і мастацкага чытанья.

Сіламі вучняў быў праведзены канцэрт па радыё, які трансліраваўся па абласці.

Абласны Баранавіцкі Дом Народнай Творчасці разам з Абкомом ЛКСМБ правялі семінар па арганізацыі мастацкай самадзейнасці. У рабоце семінара прынялі ўдзел актывісты мастацкай самадзейнасці і інструктары райкому камсамола абласці. Аб працы драматычнага гуртка прачытала лекцыю Л. Брускіна; аб працы з хорам падзялялася вопытам старшы інспектар Баранавіцкага Дома Народнай Творчасці Г. Гусарэвіч; аб пастаноўным танцаў расказала М. Бабко.

Музей „Гераічная абарона Ленінграда“

У дзень слаўнай гадзіны вызвалення Ленінграда ад воражой блакады, адчыніліся дзверы музея «Гераічная абарона Ленінграда».

Музей створаны на базе выстаўкі «Гераічная абарона Ленінграда». Шматлікія залі значна рэканструаваны, дапоўнены экспанатамі; адчынены новыя аддзелы, як напрыклад: аддзел артылерыі, авіяцыі і чырвонасцяжнай мясцовай супроцьпаветранай абароны.

Галоўная зала музея прысвечана тэме перамогі. У цэнтры залі — велічная скульптура Генералісімуса І. В. Сталіна. Побач — два вялікія каярыявы бар'ельефы: «Салют перамогі ў Маскве» і «Сцяг перамогі над Берлінам». Таксама выстаўлены бюсты членаў Палітбюро

ЦК ВКП(б) і маршалаў Савецкага Саюза, партрэты членаў Ваеннага Савета і камандуючых злучэннямі Ленінградскага фронту. Шэсць вялікіх панарам паказваюць разгром немцаў на подступах да Ленінграда, на Карэльскім перапынку ў Прыбалтыцы. Адно пано адлюстроўвае капітуляцыю курляндскай групіроўкі немцаў.

Усе работы па рэканструкцыі і афармленню аддзелаў праводзіліся пад кіраўніцтвам мастака Сеўціна і архітэктараў мастакоў Югансана і Пятрова.

П. КАБЗАРЭУСКІ.
Наш карэспандэнт.
Ленінград.

Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай Камуністычнай партыі (большэвікоў)

У Праўленні ССП Беларусі

Днямі адбылося паседжанне Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР, на якім разглядаліся наступныя пытанні: аб юбілеі Кандрата Крапівы; аб плане работы Праўлення на 1946 год; аб рабоце з маладымі аўтарамі; аб плане работы музея Янкі Купалы.

Па першым пытанню выступіў Міхась Лынькоў. Ён паведаміў, што ў сакавіку месцяца споўніцца 50 год з дня нараджэння выдатнага беларускага сатырыка-драматурга Кандрата Крапівы і 25 год яго літаратурнай дзейнасці. Па гэтым-жа пытанню выступілі таксама т. т. П. Броўка, М. Клімковіч, Ц. Крысько, Ул. Луцэвіч, А. Якімовіч.

Праўленне вырашыла правесці на прадпрыемствах і ва ўстановах Мінска даклады, прысвечаныя юбіляру, даручыла М. Лынькову зрабіць даклад аб творчасці К. Крапівы на ўрачыстым паседжанні, а таксама вырашыла праціць Дзяржаўнае выдавецтва БССР выдаць партреты К. Крапівы, а Беларускай Дзяржаўнай Драматычнай тэатр імя Янкі Купалы — паставіць у юбілейныя дні п'есы драматурга, арганізаваць у бібліятэках выстаўкі твораў юбіляра, праціць Радзёкамітэт наладзіць рад перадач праз радыё аб творчасці К. Крапівы.

Аб плане работы Праўлення на 1946 год.

выступілі П. Броўка, М. Лынькоў, К. Кірэнка, К. Крапіва, М. Ларчанка, М. Клімковіч, Ц. Крысько, А. Якімовіч, пасля чаго Праўленне зацвердзіла план работы на сакавік, красавік, май і месцы 1946 года.

Вырашана арганізаваць габісет маладога аўтара пры Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР.

Аб плане работы музея імя Янкі Купалы выступіў Ул. Луцэвіч.

Праўленне паставіла ў бліжэйшы час распачаць падрыхтоўку да 4-ай гадавіны з дня смерці Янкі Купалы.

Вечар паэзіі

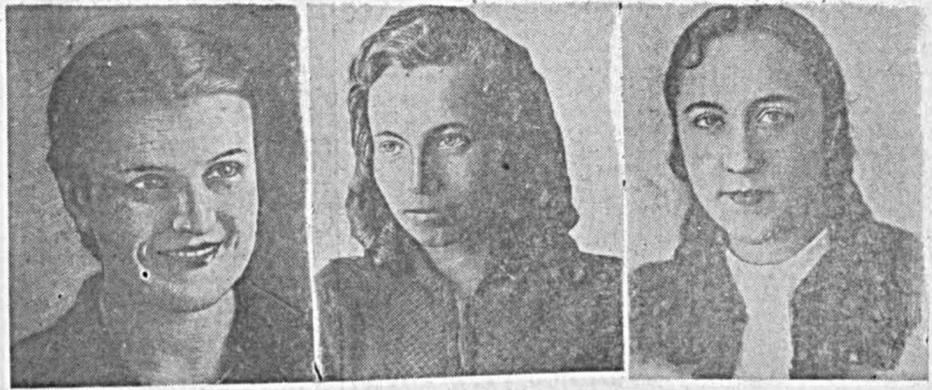
У нядзелю 3-га сакавіка ў лекторыі Беларускага Дзяржаўнага Універсітэта адбыўся літаратурны вечар — «Беларускія лірыка».

З чыткай сваіх вершаў выступілі: Пятрусь Броўка, Максім Танк, Цімох Крысько, Пятро Глебка, Кастусь Кірэнка, Піліп Пестрак, Пімен Панчанка, Анатоль Вялюгін і рускі паэт Л. Ашанін.

Прысутныя на вечары студэнты, навуковыя супрацоўнікі, рабочая моладзь, байцы і афіцеры Чыронай Арміі цёпла віталі прадстаўнікоў беларускай паэзіі.

Канцэрты беларускай кансерваторыі

У гэтым годзе кафедры Кансерваторыі дадуць 26 канцэртаў, з якіх 8 дае струнная кафедра, 12 — фортапіяна і 6 вакальна. Асобна трэба адзначыць канцэрты з беларускімі прэгрэсамі. Заслужаны артыст БССР А. Амітон дае канцэрт з твораў Падкавырова, Пукста, Сталава. Заслужаны артыст БССР В. Бегер дае рад канцэртаў з сольных і камерных твораў Алядава, Багатырова, Цікоцкага. Канцэрты з твораў беларускіх кампазітараў таксама дае вакальная кафедра з удзелам выкладчыкаў У. Таланкіна, А. Пятрова, Л. Руч'ёвай і другіх.

Народная артыстка БССР Л. Ф. Аляксеева, паэтэсы — Ніна Тарас і Элі Агняцвет.

У. Л. НЯФЭД

Прэм'еры Бабруйскага тэатра

Бабруйскі абласны драматычны тэатр-самы малады тэатр у рэспубліцы. Арганізаваўся ён год таму назад. Першыя спектаклі тэатра — «Жыццё вучыцца», «Надзвычайны закон», «Лодачніца» былі пробнымі, па якіх творчыя работнікі знаёміліся адзін з адным. Але пачынаючы ад спектакляў «Праўда добра, а шчасце лепш» А. Астроўскага і «Даманевідзімка» Кальдэрона, у пастаноўцы мастацкага кіраўніка тэатра М. Кавязіна, можна сур'ёзна гаварыць аб нараджэнні тэатра.

П'еса «Праўда добра, а шчасце лепш» наогул вельмі якавая для пастаноўкі, а тым больш у маладым тэатры. Але выбар быў зроблены правільны. На цяжкай п'есе шмат чаму можна навучыцца. Гэта п'еса адносіцца да групы купецкіх п'ес Астроўскага. У ёй купецкая сям'я паказана ў перыяд распаду. Цэнтральны вобраз п'есы — купчыха Барашова Імкнеча яшчэ паказвае сваю ўладу і сілу, але наперакорт ёй падзеі разгортваюцца так, як дыктуе жыццё. Сын яе Барашоў жыць толькі для сябе і не турбуецца аб доме. Унучка Паліксена наперакорт бабур' выходзіць замуж за «лягушчыка-буцгара» Плагона. Нават з сваім дворнікам Барашова нічога не можа зрабіць — ён беспакарана крадзе з саду яблык. Распадаюцца дом і гаспадарка Барашовай.

Асноўная задача пастаноўшчыка была ў тым, каб паказаць два светлы, дзве сілы — цёмную на чале з Барашовай і светлую — на чале з Платонам і Паліксенай, якія падтрымліваюць нянькай Феліцатай і старым сэгдатам Гразновым.

Ролю Барашовай выконвае арыстка Р. Грузд. Яна стварае вобраз, далёкі ад вобраза ўладарня Кабаніхі, ах, разам з тым, бярэ ад яго такія якасці, які сіла і ўлада. Але гэта ўжо не тая сіла і не тая ўлада. Барашова-Грузд яшчэ намагачыцца гаварыць стрымана, уладарна, але за гэтым адчуваецца яе бездапаможнасць.

Барашоў у выкананні арт. Зубакова — тупы, абмежаваны, самазакачаны. Тры прадстаўнікі гэтай групы вобразаў — прыказчык Мухар'яў. Па сутнасці ён вядзе ўсе справы ў доме. Ён жа падбурхоўвае Барашова на дрэнныя ўчынкi. Гэта воўх у авечай скуру. Але актору Бароўскаму не ўдалося пера-

даць гэтыя якасці Мухар'ява. Яго Мухар'яў анадта прамалінейна.

Патрабавецца таксама яшчэ большая работа актара Зубоўскага нд вобразам Платона. Актар драбіць во'раз, робіць яго празмерна вартым жалю.

У вобразе Паліксены (арт. Трахт'берг) нехапае шчырасці і лірычнасці. Арыстка Халіна ў ролі Феліцаты даносіць сэнс вобраза. Феліцата ў не-бойкая і энергічная жанчына, якая дапамагае Паліксене выйсці замуж за Платона. Кранючы вобраз забытага і адзінокага старога салдата Гразнова стварае актэр Раманаў.

Нягледзячы на складанасць п'есы і сур'ёзна недахопы ў выкананні, калектыву ўдалося стварыць спектакль, які мае выхаваўчае значэнне.

П'еса «Даманевідзімка» прадстаўляла яшчэ большую цяжкасць для маладога калектыва. Трэба было адчуць і перадаць асноўныя рысы Іспаніі XVII стагоддзя і, ў першую чаргу, — імклівы, бурны тэмп жыцця. Трэба было авалодаць складаным вершам Кальдэрона, трэба было навучыцца насіць плашч і валодаць шпагай. І, урэшце, трэба было пранікнуць у камедыійную сутнасць п'есы «плашча і шпагі».

Пачынаецца спектакль сцэнай карнавалу. Гукаць браўрыны іспанскія мелодыі. У хуткім тэмпе па сцэне пралягаюць узрушаныя іспанцы ў масках і ў карнавальным убранні.

Гэта сцэна — пантама — цягнецца некалькі хвілін, але яна такая цікавая і тэатральная, што адразу захапляе глядача.

Але вось у карнавальным натоўпе глядач прыкмятае герояў п'есы — донью Анхелу, якая ўцякае ад сваіх братоў, і дона Мануэля, толькі што прыбыўшага ў горад. Мануэль і Анхела выпадкова сустракаюцца, і ў іх абуджаецца каханне. Сюжэт імкліва разгортваецца. Уся першая палова спектакля вытрымана ў хуткім тэмпе. Аднак, у рэжысёра і актараў не хапіла сілы вытрымаць увесь спектакль у гэтым тэмпе. Чацверты акт залішне расцягнуты, і ўвага глядача слабее. Гэта можна лічыць асноўным недахопам пастаноўкі. Рэжысёр спраўляе добрую выдумку. У спектаклі шмат цікавых, свежых і дасціпных мізансцен. Наогул, рэжысёр вывукле добры густ і пачуццё тэатральнасці.

Тэатральнасць спектакля «Даманевідзімка» заключаецца не ў яркай фарбаў, якімі багаты спектакль, а ў раскрыцці буйным планам пачуццёвых герояў.

Датныя пабуджэнні герояў — мужнасць, чынасці і бларадотства, урачыстая перамота свабоднага пачуцця кахання над уладай быту, барацьба жанчыны за асабістую свабоду — усё гэта добра паказана ў спектаклі. І ў гэтым — датны сэнс спектакля, які, нягледзячы на сюжэтную складанасць п'есы, выразна даходзіць да глядача.

Можна сказаць, што ўсе выканаўцы стаяць на правільным шляху да раскрыцця вобразаў, але не ўсе аднолькава дабіліся ў гэтым поспеху.

Вобраз герані п'есы Анхелы складаны. З аднаго боку Анхела — вясёлая, жыва, рухлівая, какетлівая і нібы-та лёгкадушная жанчына, а з другога — Анхела адважна кідаецца ў такую сур'ёзную любовную гульню, якая для яе можа скончыцца загібеллю гонару, а магчыма і жыцця. Н. Вінтоўкінай больш удаецца другі бок вобраза — драматычны. Але гэты пераходзіць паўнаціннаму ўспрыняццю вобраза ў цэлым.

Актэр М. Паіграўкаў у ролі дона Мануэля — лёгкі, пластычны, палымі і закаханы, мужны і высокародны чалавек.

Перакойнае сваёй няўнай прастотой вобраз слугі Касмэ ў выкананні арт. А. Чэрушніка. Але гэтым вобразу яшчэ не стае камедыійнай лёгкасці.

Удачай арыста Е. Зубоўскага з'яўляецца вобраз дона Луіса. Актэр знаходзіць патрэбную роўнавагу паміж сур'ёзным і камічным.

Да ўдалых вобразаў спектакля патрэбна аднесці Беатрысу ў выкананні арт. Пятровай. Яна добра перадае хітрасць і гарэзлівасць Беатрысы — саўдзельніцы любовіных прыгод Анхелы.

Афармленне спектакля (А. Марык), музыка (Я. Цікоцкі) і танцы (І. Ліневіч) знаходзіцца на высокім узроўні і накіраваны на раскрыццё эпохі і характараў.

Апошні спектакль Бабруйскага тэатра сведчаць аб хуткім росце калектыва. Але гэта — толькі першы крокі, якія тэатр павінен займаць яшчэ больш удумлівай і сур'ёзнай творчай работай і вучобай.

Г. СЦЯПАНАЎ-КУБАНСКИ

„Гаспадыня гасцініцы“

ў Гомельскім Абласным тэатры Рускай Дrame]

Есць п'есы, якія напісаны навечна. У любы час, у любую эпоху яны глядзіцца з аднолькавай цікавасцю. Адным з такіх драматычных твораў з'яўляецца вясёлая камедыя Гальдоні «Гаспадыня гасцініцы». На першы погляд здаецца, што яна, як і фэбула і героі надзвычай далёкія ад патрэб нашага часу. Ці можа яна хваляваць альбо захапляць нашага глядача? Здаецца, не. А між тым, спектакль які з'яўляе яркімі стракатымі фарбамі, дзе так проста развіваецца сюжэтная канва, прымушае глядача сачыць з неспадым хваляваннем за ўсімі яе перыпетыямі. У чым жа справа? Фэбула камедыі проста. Гаспадыня гасцініцы Мірандаліна — італьянская дзяўчына, бойкая і далікатная, крыху гарэзлівая і хітраватая, прымушае радавітых і нерадавітых жыхароў, якія застаўляюцца ў яе, пакахаць сябе. Кавалер Рыпфрэта — перакинаны вораг шлюбу, ён неадзінажды жанчыню, са знявагай гаворыць пра жаноцкія прывабнасці, запэўнівае графа Альбаф'эрыта і маркіза Фарліпаноі, што для яго гаспадыня шынкі — пустое мясцо. З іх закаханасці ён здэкуецца.

Хітраватая, задорная Мірандаліна, дазваляючы пра гэта, ставіць сваёй мэтай абавязкова прывабіць да сябе самаздзейнага і дэбэрака кавалера. І сапраўды, нягледзячы на ўсю сваю непрыхільнасць да жанчын, ён неўзабаве поўзае ля яе ног, просячы рукі і сэрца. Яна задаволенна. Ёсць і ўсё. Астатняе складаецца з вясёлых рэплік, музыкі, спрэчак маркіза з графам, вершаў, цікавых пантамаў.

Камедыя Гальдоні патрабуе лёгкай ігры, вясёлага рытма, музыкага тэмпа. Ці ўдалося гэтага дасягнуць маладому рэжысёру і пастаноўшчыку камедыі С. Астраўмаву? Гаворачы пра спектакль наогул, можна сказаць — так, усё гэта ўдалося. Мастацкае афармленне, зробленае мастаком І. Карасевым, надзвычай спрыяла добруму гучэнню камедыі.

Роля Мірандаліны — адна з тых бліскучых роляў, сыграць якую мараш многія арысткі. Надзвычайнае майстэрства, бліскучая тэхніка, настойлівая і сур'ёзная праца патрабуюцца ад выканаўцы ролі Мірандаліны. У гэтай задарнай дзяўчыне — гэткіх хітрасці, несперэданасці, адвагі, зграбнасці, якія

трэба перадаць і перадаць лёгка, ярка, без найгрыша. Тут як нідзе трэба вытрымаць пачуццё меры. В. Казакова, якая выступіла ў ролі Мірандаліны, будучы надзвычай маладой арысткай, вядома, яшчэ не валодае ў поўнай ступені ўсёй той шматграннай тэхнікай, што неабходна для стварэння гэтага вобраза. Адсюль — рад аднастайных г'рэстаў, сказаў, маналагаў, якія зніжаюць мастацкую вартасць вобраза. Але арыстка, відавочна, мае пэўна зольнасці. Казакова-Мірандаліна — вельмі прывабная. Можна спадзявацца, што ў працэсе далейшай сваёй працы над вобразам яна даб'ецца яшчэ большай мастацкай выразнасці.

Ролю кавалера Рыпфрэта выконвае таленавіты арыст К. Маслаў. Нягледзячы на тое, што ён вядзе ролю ў некалькіх гаспадынях, агульнае ўражанне ад яго ігры добрае. Асобныя сцэны зроблены ім з сапраўдным нахвненнем. Яму ўдалося перадаць палымінасць і пачуццёваць Рыпфрэта.

Рэжысёр С. Астраўмаў паставіў да пастаноўкі спектакль добрасумленна і сур'ёзна. У выніку ім створаны вясёлы, разумны, жшчэрадасны спектакль. У маладога рэжысёра, які ўпершыню дэбютаваў гэтай пастаноўкай, бясспрэчна, ёсць густ і культура. Шмат карыі і асобных сцэн у спектаклі зроблены паймаўтэрску. Дастаткова названя для прыкладу сцэны, калі Мірандаліна прыносіць бялізну кавалеру ці прыходзіць разітацца з ім. Тут найбольш поўна выяўлена барацьба розуму з пачуццямі і дарэмнасць намаганняў кавалера загалупіць нечаканна «д'явольскую закаханасць». У гэтай жа п'есе Астраўмаў выступіў і як арыст, выконваючы ролю маркіза Фарліпаноі. Цяжка быць у адзін і той-жа час пастаноўшчыкам і выканаўцам, але Астраўмаў здолеў правільна выявіць тыповыя рысы італьянскага арыстакрата, які прагуляў дэдаўскі капітал, у якога «фанабрыстасць змагаецца з беднасцю». Роль сыграна проста і рэалістычна. Гаворачы пра слугу Мірандаліны, які таксама страціў розум з-за гаспадыні, хочацца, каб арыст А. Ільшын выконваў яе з большай эмацыянальнасцю. Граф Альбаф'эрыта — жшчэлюб, «глусты карась», які любіць пахваляцца і ўразіць сваім багаццем, у выкананні арыста А. Цітова падзецца пераканаўча.

Такім чынам, Гомельскі Абласны тэатр здолеў даць нашаму глядачу вясёлы і разумны спектакль.

г. Марілеў.

Рэпертуарныя планы

На чарговым паседжанні мастацкага савета Упраўлення па справах мастацтва пры СНК БССР былі разгледжаны і зацверджаны рэпертуарныя планы рэспубліканскіх і абласных тэатраў БССР.

З дакладам аб выніках мінулага тэатральнага сезона і аб новых рэпертуарных планах беларускіх тэатраў на 1946 г. выступіў начальнік тэатральнага аддзела Упраўлення Ул. Няфэд.

Затым мастацкія кіраўнікі рэспубліканскіх і абласных тэатраў дакладалі аб сваіх новых рэпертуарных планах на гэты год.

У рабоце мастацкага савета прыняў удзел начальнік Упраўлення тэатраў Усеаюзнага Камітэта па справах мастацтва пры СНК СССР Ю. Калашнікў. У сваім выступленні тав. Калашнікў адзначыў, што мастацкі савет вельмі позна сабраўся абмяркоўваць рэпертуарныя планы, а таксама падкрэсліў, што нават і да гэтага паседжання работнікі Упраўлення і тэатраў як валежыць не падрыхтаваліся.

Асабліва гостра крытыкаваўся рэпертуарны план Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы, з тае прычыны, што прадстаўлены план быў пярэдыне не падрыхтаваны для абмеркавання на савете. У вышкі гэтай жа мастацкі савет вырашыў зацвердзіць пакуль тры п'есы: «Я прышоў» Дж. Прістлі, «Вішнёвы сад» А. Чэкава, «Георгі Скарына» М. Клімковіча. Астатнія ж п'есы будуць зацверджаны пазней дадаткова.

Мастацкі савет Упраўлення па справах мастацтва пры СНК БССР ухваліў рэпертуарныя планы на 1946 г. наступных тэатраў: Дзяржаўны Беларускі тэатр оперы і балета — оперы «Русалка» Даргамыжскага, «Травітата» Дж. Вердзі, «Яўген Анегі» П. Чайкоўскага, «Кастусь Каліноўскі» Д. Лукаса і спектакль для дзяцей «Кот у ботах» Ц. Кюі (зьяві план); балет «Салавей» М. Крошнера і адзін рускі класічны балет; Беларускі Дзяржаўны драматычны тэатр імя Якуба Коласа, — «Машэка» В. Вольскага, «Гамлет» В. Шэкспіра, «Начное раддье» Бр. Тур і Л. Шайніна, «Зрада і каханне» В. Шылера, «Пад каштанамі Прагі» К. Сіманова; Дзяржаўны рускі драматычны тэатр БССР — «Дзеці сонца» М. Горькага, «Сірана дэ Бержарак» Растана, «Брэндыбургскія вароты» М. Святлова, «Шар Фёдар Іванавіч» А. К. Талстога, «Жаніцца Белугіна» А. Астроўскага, «Заслонаў» Ус. Іванова, «Самалёт сплянецца на суткі» Н. Рыбака і І. Саўчанкі, «Памятная сустрачка» Уцеўскага; Тэатр імя Ленінскага Комсамола Беларусі — «Кароль-алея» Гоцы, «Вясна ў Маскве» В. Гусева, «Юнацтва бацькоў» Б. Гарбатова, «Рамантыкі» Растана, «Цудоўная лудка» В. Вольскага і адзін спектакль для дзяцей маладшага ўзросту:

Тэатр Музычнай камедыі БССР — «Бярдэж» Кальмана, «Дзювочы перапуд» Мелюціна, «Несцерка» (лібрэта В. Вольскага, музыка І. Любана), «Чорнае даміно» (тэкст Скрыба, музыка Абра); Тэатр лялек БССР — «Кот у ботах» Вепрыцкай, «Цудоўная лудка» В. Вольскага, «Казка пра цера Салтані» па А. Пушкіну, канцэрт для дзяцей; Гомельскі абласны драматычны тэатр — «Так і будзе» К. Сіманова, «Гаспадыня гасцініцы» К. Гальдоні, «Позняе каханне» А. Астроўскага, «Памятная сустрачка» Уцеўскага, «Дзень адпачынку» В. Катаева, «Вясёлыя Крэчынскага» Сухава-Кабяліна, «Стварэнне свету» Н. Пагодзіна, «Начное раддье» Бр. Тур і Л. Шайніна.

ДРУГІ КАМЕРНЫ КАНЦЭРТ

У Доме Афіцэраў адбыўся другі канцэрт, арганізаваны Саюзам Совецкіх кампазітараў БССР і Акруговым Домам Афіцэраў. У праграму канцэрта ўваходзілі інструментальныя і вакальныя камерныя творы беларускіх кампазітараў.

Мінская грамадскасць упершыню пачула ў канцэртным выкананні ары з новых беларускіх опер. З оперы «Кастусь Каліноўскі» (лібрэта М. Клімковіча) былі выкананы арыя і арыэца Каліноўскага, арыя Мары і Вольгі. Кампазітар Д. Лукас добра валодае формай вакальнага рысунка, яго опера напеўная, дынамічная, аб чым сведчаць выкананні арыя. У сучасны момант аўтар інструменту сваю оперу і ў недалёкім будучым беларуская грамадскасць будзе мець магчымасць пазнаёміцца з ёю ў пастаноўцы опернага тэатра. Таксама ўпершыню, смычковым квартэтам Філармоніі, быў выкананы струны квартэт № 2 Д. Лукаса. Гэта — твор, які складаецца з чатырох частак, па характары сваёму жшчэсцвярджалны, аптымістычны.

Кампазітар Р. Пукст у сучасны момант піша беларускую оперу «Машэка» (лібрэта К. Пуруфскага). Творчасць Р. Пукста вабіць сваёй сардэчнасцю і шчырасцю. Арыя Ганкі, якая выконвалася ў канцэрте, красамоўна сведчыць аб гэтых каштоўных якасцях музыкай мовы кампазітара. Сэкстэтам домр Беларускага Раддье-камітэта была сыграны сюіта на беларускія тэмы Р. Пукста. Сюіта складаецца з чатырох частак, уся прасякнута мелодыкай беларускіх народных песень, надзвычай эфектная ў выкананні. Асабліва цудоўная трэцяя частка сюіты — полька.

Раманс «Мы сустранемся» кампазітара В. Яфімава таксама прысвечаны Вялікай Айчыннай вайне. Гэта — безумоўна, творчая ўдача кампазітара.

Старэйшы кампазітар Беларусі М. Чуркін на гэтым канцэрте быў прадстаўлены цікавым рамансам «Ты прыдзі».

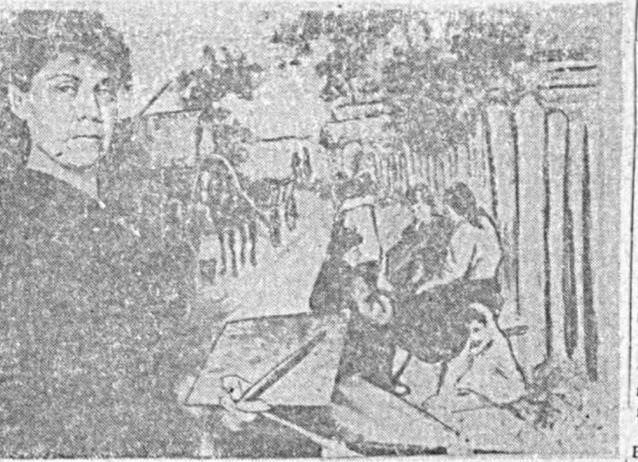
Беларускія народныя песні выканаліся ў мастацкай апрацоўцы для галасы ў суправаджэнні фортапіяна. Гэта — «Каліна-малінушка» — апрацоўка кампазітара В. Яфімава, «Свайце вярбе» і «Ой, пайду я ў лес па дрывы» — апрацоўка кампазітара Н. Сакалоўскага.

Рамансы «Сонцу» на словы Я. Купалы і «Дарэная мая Беларусь» на словы П. Панчанкі даўно вядомыя беларускай музыкай грамадскасці і заслужана карыстаюцца папулярнасцю. Гэта — высокамастацкія вакальныя малючкі, поўныя глыбокага пачуцця любові да роднай Беларусі. Напеваў іх кампазітар А. Багатыроў.

Названыя творы выканалі народныя арысты БССР Р. Млодэк і М. Дзянісаў і арыстка В. Фурс, смычковы квартэт у складзе Афанасьева, Асновіча, Кірыльчанка і Брынькова і домравы секстэт Беларускага Раддье-камітэта.

Хочацца пажадаць, каб такія канцэрты ўвайшлі ў штодзённую практыку.

Кампазітар П. ПАДКАВЫРАЎ.

Мастак С. Лі за работай над карцінай «Партызаны ў вёсцы». (Фота Г. Бугаенкі).

Р. В. МЛОДЭК

Эпіграфам да творчасці выдатнай салісты могуць быць словы І. Тургенева аб тым, што ў мастацтве «праўда — гэта паветра, без якога дыхаць нельга». Гэтая жшчэбная праўда яе мастацтва з'яўляецца прычынай той выключнай пашаны, якой арыстка карыстаецца ў глядача.

Вакальны талент выдатнай спявачкі інтымна блізка да лірычных вобразаў П. Чайкоўскага, які заўсёды імкнўся да ўвасаблення «кадзечных», агульначалавечых праў душынага жыцця.

Цэнтральная тэма музыкай творчасці Чайкоўскага — імкненне чалавека да шчасця, прага кахання, святла, радасці, прыгожага і дзейнага жыцця. Герані опер Чайкоўскага, з якімі сустраляся Млодэк, поўны мараў пра шчасце і гатоўнасць пакутваць, каб мары былі здзейснены. Не заўсёды яны дасягаюць шчасця, але і ў такім становішчы сум гэтых гераней з'яўляецца «дзейным сумам» (М. Горкі), у якім ёсць пратэст супроць гвалту над чалавечай асобай імкненне да вызвалення ад духовага прыгнёту.

Партыя Домны Сабурвай («Шарская нявеста») была дэбютам маладой спявачкі на опернай сцэне. Ужо тут выявіліся агульныя абрысы вакальнага таленту Млодэк. Першым вобразам, у якім Млодэк знайшла ўвасабленне сваёй тэмы, была Тацяна Ларына — цэнтральная герані оперы «Яўген Анегі».

У Тацяне арыстыцы адкрыліся дзювочныя мары маладой рускай жанчыны,

мары ва ўсёй іх прыгажосці і свежасці пачуццёў.

У ісьміе Тацяны Млодэк з кранючай цеплынёй расказаў аб узнікненні найўзнага дзювочнага пачуцця. Цеплыня,

несперэданасць і сардэчнасць тону арысткі не астлі і ў сцэнах «Пецярбургскай» Тацяны...

Млодэк тонка адчула прыроду музыкай драматургі кампазітара. У псіхалагічным аналізе жаночай душы арыстка ішла ад рэалістычна-канкрэтных і нацыянальных рымаў Тацяны да рэ-

крыцця агульна-чалавечай тэмы вобраза. Дамінуючая інтанацыя ў гэтым вобразе — не безнадзейны сум па няўдалым каханні, а жшчэсцвярджалная ідэя перамогі святла над цемрай.

В. Стасаў назваў П. Чайкоўскага «драматургам эмацыянальнасці». Геніяльнае раскрыццё кампазітарам душынага свету пушкінскай Тацяны сцвярджае правільнасць вызначэння вядомым мастацтвазнаўцам стыльвым асаблівасцю творчасці Чайкоўскага. Эмацыянальным склад Тацяны знайшоў у выкананні Млодэк сваё поўнае і непартунае вакальна-сцэнічнае тлумачэнне. Вобраз Тацяны ў Млодэк вызначаецца шчырасцю, крыштальнай яснасцю і дакладнасцю вакальнай адшліфоўкі. Творчая ўдача ў стварэнні вобраза Тацяны мела свае плённыя вынікі ў далейшым увасабленні патэчнай тэмы арысткі.

Ары і рамансы, беларускія і рускія народныя песні складаюць багаты канцэртны рэпертуар Млодэк. У ім яна застаецца вернай сваім прычупам і ідэалам. Млодэк не толькі «выканаўца» асобнай партыі, але і творца высокароднага жаночага характара.

Пасля «Яўгена Анегіна» Млодэк увавобіла сваю патэчную тэму ў оперы «Пікавая дама», «Князь Ігар» і «Ціхі Дон».

Тэма Яраслаўны-Млодэк — палымінае каханне, адданасць народу і нацыянальнаму гонару рускай жанчыны. Поруч з драматычным вобразам Яраслаўны, арыстка раскрыла і вшчынасць гэтага характара. У вобразе Лізы («Пікавая дама») і Наталлі («Ціхі Дон») Млодэк засталася сабой і ў той-жа час пранікалася думкамі і пачуццямі сваіх

гераней. Партыя Лізы Млодэк сцвердзіла сябе як вакалістка ў адным з буйнейшых тэатраў СССР — тэатры імя Кірава ў г. Ленінградзе.

«Пікавая дама» — вяршыня музыкай драматургі П. Чайкоўскага. У Лізе ёсць агульныя рысы і агульная тэма з Тацянай — радасць прадувавання магчымага шчасця і горач загубленага кахання, але вобраз з «Пікавай дамы» мае і сваю асаблівасць, якая вызначаецца большай драматычнай напружанасцю. Жшчэбны імкненні Лізы больш моцныя і дзейныя, чым у Тацяны, і лёс ідэалаў Лізы больш трагічны, чым у герані «Яўгена Анегіна».

Фатальнае асуджанасць кахання Лізы — лейтматыў вобраза, які стварае Млодэк. І калі ў яе Тацяна была светлай лірычнай інтанацыяй, то ў Лізе трагічныя ноты нарастаюць па меры набліжэння да фінала.

У партыях Лізы і Яраслаўны Млодэк адчувала пэўны «канфлікт» паміж сваім голасам (лірычнае саправа) і вакальным партыям, якія напісаны для драматычнага саправа. Аднак, бездакорна вакальна тэхніка і выключная музыкальнасць дапамагі спявачцы ў дасканаласці авалодаць істотнымі рысамі гэтых партыяў.

Калі лірычны пафас мелася Аксініі («Ціхі Дон» Дзяржынскага) прымушае нас прыгадаць яго падобнасць з меладзічным малюнкам партыі Марфы («Хаваншчына» Мусоргскага), то Наталлі-Млодэк («Ціхі Дон»), па глыбінні пачуцця і сардэчнасці выяўлення драматычнага канфлікта, асобнымі рысамі нагадвае трагічны лёс Лізы.

У Наталлі арыстка шукала не толькі сацыяльнай акрэсленасці тэму герані,

Акцэнт і тут быў зроблены на «адвечнай» тэме — душыных пакут і жшчэбных імкненняў маладой жанчыны.

Цудоўны голас арысткі і шчырасць выканання настолькі захапляюць, што забываецца пра адсутнасць яркай тэатральнасці, а часам нават робіцца глыбока ўдзячны арыстыцы за тое, што сцэнічнымі эфектамі яна не адцягвае нашай увагі ад характава музыкі.

Вядома, гэта зусім не значыць, што Млодэк пазбуўлена неабходнага для вакалісткі сцэнічнага майстэрства. Толькі гэтак майстэрства не адгрынава дамінуючай ролі, а з'яўляецца такім элементарнае творчай дзейнасці, які падпарадкоўваецца вакальнай культуры.

Ля рабочага стала пісьменніка

Алесь Якімовіч.

Кнігі для дзяцей і нарысы

Пасля фронту мне прыйшлося адразу заняцца педагогічнай і рэдактарскай работай. Гэта не выпадак...

каў — «Вераб'евы госці». Друкуецца другая кніжка для дашкольнікаў — «Улетку».

Спадзяюся ў гэтым годзе напісаць апавесць для дзяцей.

Цяпер працую над новымі апавяданнямі з каляскага жыцця, першае апавяданне з гэтага шыкла — «Сустрэча».

Хочацца пісаць і аб нашых слаўных суайчынніках — героях Вялікай Айчыннай вайны.

А. ЯКІМОВІЧ.

Беларускі „градоруб“ і мастак XIII стагоддзя

Гісторыя пакінула нам надзвычай мала імён беларускіх майстроў і мастакоў мінулага.

Кароткія весткі, якія мы маем, даюць магчымасць паведаміць яшчэ аб адным мала вядомым будаўніку і мастаку XIII стагоддзя...

У скаванні Вальнскага летапісца, якое прыводзіцца ў Бальнскага (Том III, 762), аб гэтым гаворыцца больш падрабязней.

Тут князь Уладзімер загадаў вырубіць лес, заснаваць горад (палац) і на беразе ракі пабудаваць каменны слуп...

Л. БАРАГ

Песні паланянак

У фальклоры Вялікай Айчыннай вайны ярка выражаны лірычныя цыкла песень дзвучат, якіх вывозілі ў нямецкую няволю.

Глыбокае пацудоўе жалбы ў самых рознастайных адценнях гуць у песнях, прасякнутых праводным паланянак, іх развітанню з роднымі і сябрамі.

Не тугай ты, машына, Маё сэрца не трывож, Завяжэ мне ў Германію І назад не прывяжэ.

Пачатак песні, якую я запісаў ад Волгі Фед. Арэхавай, 1926 г. нар., у в. Старычы, Чырвонаслабодскага раёна, Бабруйскага абл.

Хутка, хутка цягнік троньце, Хутка цягнік завясціце,

Навіны літоўскай літаратуры

„КАРЭННІ ДУБА“ П. ЦВІРКІ

Дваццаць тэмаў навел Петраса Цвіркі, напісаныя ў 1940—45 г. г., уключаны ў зборнік «Карэнні дуба» і выдадзены Дзяржаўным літаратурным выдавецтвам Літвы.

Навель адлюстроўваюць розныя перыяды жыцця рэспублікі.

У вялікім шыкле навел малоеца старая буржуазная Літва з беспрасветнай галечай працоўных мас, з тупым і бессардэчным засілле чыноўнікаў, абшарнікаў, кулакоў, гарадскіх багачаў.

Вялікую цікавасць уяўляе цыкл навел аб першай нямецкай акупацыі 1915—1918 г. г. з трапна і ярка абранымі сюжэтамі, («Нара пацукоў», «Званы» і «Таямніца»).

„ТАМ, ДЗЕ ЯБЛЫНЯ ВЫСОКАЯ“ А. ВЕНЦЛОВА

«Лірычным дзённікам суровых год» назваў у прадмове Антанас Венцлова свой зборнік вершаў, напісаных у гады Айчыннай вайны — «Там, дзе яблыня высокая».

Глыбокі сум па роднаму краю гуць у нізкіх вершах «Без шчасця роднай зямлі». Пэст гаворыць аб пакутах Літвы, захопленай гітлераўскай зграяй.

З баявым шляхам літоўскай дывізіі, у радах непераможнай Чырвонай Арміі, што прайшла ад сцягоў Арлоўшчыны да беларускіх лясоў і літоўскіх берагоў, звязана другая нізка «Палі бітваў».

„ПЕРГАЛЕ“

Трэці і чацвёрты нумары часопіса Саюза савецкіх пісьменнікаў Літвы «Пергале» («Перемога») прысвечаны пяцігоддзю Савецкай Літвы і стагоддзю за дня нараджэння народнай пісьменніцы Жэмайты, што ядаўна адзначалася грамадскаю Літвы.

У рэдакцыйнай перадавоі і артыкуле Іонаса Шымкуса «Пяць год» падкрэсліваецца ўдзячы ўплыў савецкага ладу на жыццё, культуру і творчасць літоўскага народа, які назавёўся абраў савецкі шлах.

Са святкаваннем пяцігоддзя перакладца змешчаны ў нумары верш Саламеі Нерыс «Лейні не памірае», напісаны ў 1940 годзе.

«Пергале» публікуе невядомае шпрым колам чытачоў апавяданне Жэмайты «Дрыгва». Тэма «Дрыгвы», як і раду іншых твораў Жэмайты — лёс літоўскай жанчыны, выдзенай бацькамі замуж за нялюбага і бессардэчнага багача.

Сяфія Чурліонене прыгадвае сустрэчы з Жэмайты на першым з'ездзе літоўскіх жанчын у Каўнасе ў 1907 годзе.

Антанас Венцлова падкрэслівае дэмакратычны і прагрэсіўны характар творчасці Жэмайты. Аб актуальнасці творчай народнай пісьменніцы піша Валіс Драздаўска.

Пра глыбокія народныя вытокі творчасці Жэмайты, жыўную і сакавітую яе мову гаворыць у сваім артыкуле праф. В. Шыхолайіс-Пуціна.

Патэтычны вобраз Жэмайты ствараюць у сваіх вершах Л. Шведас, А. Ластас, В. Рэймерс.

У раздзеле паэзіі змешчаны фрагмент з лірычнай драмы Валіса Сруога «Вясновыя песні», прысвечаны тэме каханья і вернасці.

Тут-жа знаходзім мы і рамантычную легенду-балладу Валерыі Вальсюнене «Дачка прыгоннай», вершы паэта франтавіка Петрукавіца, паэту Бутку Юза, А. Жукаўска, пераклады з амерыканскай паэзіі А. Хурцінаса.

шчына, Бабруйскага р-на, ад Марыі Мурашовай, 1926 г. нараджэння.

Сіне мора усхвалявалася І не відаў і моры дна, Я ад маменкі далёка, Не відала гады два.

Выйдзі, мама, утрам рана, Устань, паслухай на зары, Как я слязім прайваю У чужой дальней старане.

У песнях дзвучат, якіх вывозілі ў нямецкі палон, гуць смутак і жалба, што знаёмна і па сялянскай лірыцы старога часу, і па старадаўніх турэмных песнях.

Намі сумесна з аспірантамі і студэнтамі БДУ запісана больш трыццаці цікавых варыянтаў гэтай песні паланянак.

Здраўстуй, маць, прымі прывет ад дочкі!

Шлю табе прывет ідалака, Я жыла, но жыць мая рабіла, Адзінока, пішанска, гарка.

Патрыятычнымі навамі аб барцьбе літоўскага народа з нямецка-фашысцкімі захопнікамі заканчваецца зборнік П. Цвіркі, Глыбока паэтычнае апавяданне «Па шляхах вайны», якое набыло вялікую папулярнасць у гады Айчыннай вайны, «Салавейка», «Шчыркун» і іншыя паказваюць жыццё, пакуты і надзеі літоўскіх людзей у часы нямецкай акупацыі.

Крытыка адзначае вялікі мастацкія вартасці шэрагу навел, іх багату і сакавітую мову.

мі і сам аўтар. У хвалюючых вершах апавядае ён аб барцьбе літоўскіх народных мсціўцаў, аб лёсе літоўскіх людзей на германскай катарзе.

Радасныя песні вернутага шчасця і радасці адляўлення вызваленай Літвы гуць у нізкіх «Перамогах».

Пяць пэм заканчваецца зборнік Антанаса Венцлова. Найбольш яркія з іх — «Ясная Паліяна» і «Вечны горад». Першае — апавяданне пра вялікага генія рускага народа Льва Талстога, які са свайго зняважанага нямецкім барбарамі дома выходзіць, каб змагацца супроць захопнікаў разам са сваім народам.

Проза ў часопісе прадстаўлена франтавымі нарысам «Дружба» маладога пісьменніка К. Марукаса і перакладам апавядання В. Катаева «Сцяг».

У раздзеле крытыкі, бібліяграфіі і хронікі змешчаны пераклад даклада Н. Ціханова аб савецкай літаратуры ў 1944-45 г. г. на Пленуме Праўлення ССР СССР, артыкул П. Квечінскага аб савецкім патрыятызме ў творчасці Людаса Піра, рэцэнзія В. Яўгеньева аб выдзеленым «Маладой гвардыі» зборніках беларускіх, украінскіх, літоўскіх і закарпацкіх паэтаў і інш.

Вільнюс. П. КАПЛАНАС.

Нарэшце, мне парайлі сабраць усе свае вершы і адвезці іх у Мінск, каб іх выдалі там кніжкай.

З працаў былі пісьменнік Мацей Прывабын.

Ліст перадаў Піліп КАРАНДЗЕМ.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно, Даўно і яшчэ даўно.

Даволі!

(Адкрыты ліст у рэдакцыю)

У Мінску я пазнаёміўся з сапраўдымі паэтамі, і яны не парайлі мне паказвацца ў выдавецтва са сваімі вершамі. Праўдзе кажучы, я не паверуў ім, бо здавалася мне, што самі-ж яны пісалі такія ды яшчэ і горшыя. Проста хлопцам пазавярсоцілі.

У выдавецтве, між іншым, мне нават не парайлі пісаць вершы далей. Каб яшчэ тады я схаміянуўся і апамятаўся, і сапраўды кінуў-бы пісаць далей, можа-б я зноў пачаў жыць спакойным чалавечым жыццём, дык не-ж. Выршыў перайці на прозу. Здавалася, што гэта куды лягчэй, чым вершы. Яно такі і праўда — лягчэй пайшло. Пакуль я не наламаў руку складаць розныя там сюжэты, дык я рабіў проста: вазьму якое-небудзь чужое апавяданне, перавярну яго крыху, прыбаўлю сцяго-таго і — у людзі. Пасля пісаў ужо самастойна і ядрэна быццам. Пра мяне пачалі ўжо гаварыць, залічылі ў пачынаючых. Мусяць год пяць я прахадзіў у пачынаючых. Пасля мяне кажуць: ці пішы лепей, ці каваць наогул, а таптацца на адным месцы нельга.

Да гэтага часу я так-сяк цягнуў яшчэ. Пісаў пра партызан. А пра іх, як мне здаецца, можна лёгка пісаць. Трэба толькі мець больш-менш добры аржў газетных выразак аб партызанскай барцьбе. А там з двух-трох такіх выразак можна смела ляпіць любое апавяданне. Ну, дык пакуль у мяне халапа гэтага матэрыялу, я шчэ некак мадзю, а цяпер аржў мой вычарпаўся. Ды кажучы ўжо, што далей і пра партызан так ужо нельга пісаць. Патрабуючы характары, вобразы, кампазіцыі, дасканалага ведання чужой душы. Ну, а вядома, што чужая душа — пацёмкі, дзе ў ёй там што разбераш. Ды і не з мам зваротнем справіцца з усім гэтым. Словам, я доўга думаў апошнім часам над сваім літаратурным лёсам і прыйшоў да цвёрдага пераканання, што пісьменнік з мяне не было і не будзе. Даволі! Не хачу тлуміць людзям галаву і пераконваць у адваротным, як часам робяць некаторыя нашы паэты і пісьменнікі. Пра такіх, як я, і Марк Твен сказаў аднойчы: «Ён уваліўся ў літаратуру, як слэпы мул у студню».

Дык памажце, грамадзяне, вылезці мне з гэтай літаратурнай студні. Даволі! Лепш буду прастым смертным, ды зтой сумленна буду зарабляць свой акраец хлеба.

Можна яно і гэтак, у раёне, мабыць, вядома было. Я дастаў кніжачку вершаў Пушкіна і даваў вучыць іх напаміны. Вучуць, вучуць, аж у вачах паямнеда. Колькі-ж, думаю, можна вучыцца ў класікаў, і чаму я навучыўся ўжо, от цікава? Я закрыву кніжку і даваў хуценька перапісваць, што запаміну? І што вы думаеце? Два вершы перапісаў без азвіна абмылачкі Узрадаваўся я і хутчэй шлю іх у раённую газету. Там іх чамусьці не надрукавалі, а ў адказ напісалі, што вершы добрыя, але недзе друкаваліся ўжо, а вось дзе, дык ніяк не мог прыпомніць гэты самы пачатковы раённы літаратурны, што пісаў мяне. Узамем гэтага ён прапанаваў мяне напісаць верш да некага сьвята. На адвароце календарнага лістка пра гэта сьвята былі напісаны маленькі артыкул. Прачытаўшы ўважліва той артыкулчык, я знайшоў у ім некалькі ўдалых рыфмаў. Словам, артыкул вельмі лёгка паддаўся вершаванню. Верш надрукавалі. Пасля я ўжо не раз чэрпаў сваё натхненне з календара, і гэта былі мае найбольш удалыя вершы, якія рэгулярна ўжо друкаваліся ў раённай, а некаторыя нават і ў абласной газеце.

Нарэшце, мне парайлі сабраць усе свае вершы і адвезці іх у Мінск, каб іх выдалі там кніжкай.

З працаў былі пісьменнік Мацей Прывабын.

Ліст перадаў Піліп КАРАНДЗЕМ.

У Саюзе савецкіх кампазітараў БССР

За апошні час беларускі кампазітары закончылі рад новых музычных твораў.

Лаўрэат Сталінскай прэміі заслужаны дзеяч мастацтва кампазітар А. Багатыроў стварыў новую сімфанічную паэму; заслужаны дзеяч мастацтва БССР Я. Цікоці — невядлікі п'есы для скрыпкі і фортапіяна; М. Аладаў — марш для духавога аркестра. Харавыя соіты напісалі кампазітары С. Палонскі і Н. Сакалоўскі, танцавальную соіту — кампазітар Р. Пукст.

Кампазітары В. Яфімаў, Д. Лукас, Р. Пукст стварылі рад новых рамансаў. Рад беларускіх народных песень апрацавалі кампазітары П. Падкавыраў, В. Яфімаў, С. Палонскі і Н. Сакалоўскі.

Беларускі кампазітары працуюць над новымі творами, у якіх яны адлюстроўваюць веліч народных герояў-сучаснікаў і слаўнае мінулае нашай Радзімы.

Старэйшы кампазітар В. Залатароў працуе над балетам «Князь-возерар». Кампазітар А. Багатыроў піша оперу «Надзея Дурава» і адначасова заканчвае сімфонію. Кампазітар М. Аладаў у сваёй

оперы, прысвечанай Заслонаву, апавядае аб партызанскім руху на Беларусі. Над операй «Машэка» працуе кампазітар Р. Пукст.

Новыя сімфоніі заканчваецца кампазітар Я. Цікоці і П. Падкавыраў.

Кампазітар М. Чуркін аднавіў працу над камэтным операй В. Яфімаў піша квартэт № 2. Кампазітар С. Палонскі заканчвае апрацоўку песень для дзяцей.

Рэдакцыйны музычны літаратурны Дзяржаўнага Выдавецтва БССР у 1946 г. будучы выдзелены зборнік: песні Вялікай Айчыннай вайны (для гуртоў мастацкай самадзейнасці); апрацоўкі беларускіх народных песень (для хора і галасы з фортапіяна); песні для шкول; запісы мелодый і фальклорных беларускіх тэкстаў да іх; песні і рамансы для галасы і невялічкіх інструментальных твораў. Таксама выдавецтва выпусціць у свет арміярызы, дуэты з беларускіх опер.

Асобнай кніжкай выдучуць народныя песні Беларускага Дзяржаўнага ансамбля песні і танца пад кіраўніцтвам Р. Шырмы.

насі паэтычнага стылю іх песень, якія паходзяць з самых розных і, здавалася-б, вярхоў адзіна другому вытоку старога фальклора.

Глыбока памылковым з'яўляецца аднесенне фальклора Вялікай Айчыннай вайны да фальклора, які нарадзіўся ў гэтую эпоху, або да фальклора, які пераўтварыўся ў адвадненасці з вайнай тэматыкай, нахштаў прыведзеных вышэй песень. Старадаўняя народная песня, часта напалавіну забытая, без якіх-небудзь тэкстуальных змен, можа ажыць і атрымаць небывалую вядомасць у новай для нас сучаснай функцыі. Так, напрыклад, глыбока зловадзінае гучанне атрымаваў у дзвучат-паланянак старадаўняя беларуская песня:

Ты каліна, ты маліна, Ты на воды схілілася, А я молада журылася, Што я ад роду адбілася, Што ад роду, ад радзімы, Цяжка жыць мне на чужыне.

Не менш папулярнай была сярод беларускіх дзвучат-паланянак старая народная песня «Ой, памру-ж я, памру», гэтая дзве песні я запісаў чыдаўна ў в. Буцка, Чудзінскага-сельскага, Ганцвіцкага раёна Пінскай абласці, ад семнаццацігадовай Ніны М. Савені і юнацтвацкага Ганна А. Сяргіні. Яны перайалі гэтыя песні ад дзвучат, якія вярнуліся з Германіі і нібы там «склаі» іх (1).

Ты каліна, ты маліна, Ты на воды схілілася, А я молада журылася, Што я ад роду адбілася, Што ад роду, ад радзімы, Цяжка жыць мне на чужыне.

Не менш папулярнай была сярод беларускіх дзвучат-паланянак старая народная песня «Ой, памру-ж я, памру», гэтая дзве песні я запісаў чыдаўна ў в. Буцка, Чудзінскага-сельскага, Ганцвіцкага раёна Пінскай абласці, ад семнаццацігадовай Ніны М. Савені і юнацтвацкага Ганна А. Сяргіні. Яны перайалі гэтыя песні ад дзвучат, якія вярнуліся з Германіі і нібы там «склаі» іх (1).

Штобы я, моладзі, пазнала, Што яшчэ не пагасла зямля, Штобы зноў мне жыць прыйскала, Штобы убачыла звышды Крамля.

Рэдакцыя: Л. АЛЕКСАНДРОўСКАЯ, А. БАГАТЫРОў, Г. ГЛЕБАў, Я. КОЛАС, А. КУЛЯШОў (адказны рэдактар), А. КУЧАР, П. ПЕСТРАК, Г. ТАРАН.